

Du lånar den beffedliga dumheten en tankfull upsyn och bedrager alla
Wisa derigenom at Du låter därem tiga.

Dock blifwa de Dig ymsom förbundne , ty om Du blottar dårskap
pen, så är det ock endast hos Dig som wisheten finner lugn.

Du halfwa Människoflägters önskan Tystnad ! Du förhindrar at
en flygtig hustru ej blir för mycket tjänd, och misdådaren ej beröfkas
för wida.

Den tungan som nu pladdrar . . . . Om Du tänktes bemäktiga
Dig den samma , hwilken tjänst gjorde Du icke åt Staten och Kyrkan ?
Och huru wälkommen skulle Du ej vara under de wigtigaste Öfwerlägg
ningar och wid Domstolen ?

Man mördar dårstädes Tystnaden , som aldrig är högtidligare än
då den fattigas sak och Undersätarens rätt förhåswes,

En wäns gjorda tjänster, deras goda gjärningar , som man ej mera
åtfar.

Det som Gunstlingar ärhålla och det som Allmänheten borde göra,
förwisas til Dit tyta Rike och förblifwa dårstädes.

En Råpmans regennyta , en Lindsjunkares snille , en Hofmans
lärdom och en Djefnes betiwenhet tyta aldrig bättre än hos Dig.

Lårostolens prat, Domstolens förrådelser och Tyrannernas nycker stur
ta sig alla i Dig , alla hwila sig sluteligen hos Dig och såswa för ewig
tid.

Cloe *).

Nu nio månar ren förstounnit
 Sen Hymens klara sackla brunnit
 Den unga Chloe hon blir mor,
 Men ack! Hur är des wända stor? . . .
 Dock . . . Hvilka smärtor henne slitit.
 Ej någon Christen klandra får,
 Det är ju knapt fem tusend år
 Sen Eva i et Apple bitit.
 Wid sängen Cloes maka står
 Hør henne plågans suckar sända
 Ack! ropar han „jag heligt swär
 „Det skall ej flera gånger hända,
 „Jag will min hela makt använda
 „At kuswa världenes begjær
 „Som kunna Dina dagar ända.
 Den sjuka Cloé wänder sig
 „Ack! (Talar hon) Ack! Ero Du mig
 „Så ondt kan det wäl icke göras
 „Som jag nog ofta skrifa får
 „Jag hoppas snart . . . jag bättre må . . .
 „Dehutom wet hwad jag sät hõra
 „Nåß Gaster hwissade i öra
 „Det första Barnsång blott är swår.

Lärd Nyhet.

Ibland Hufvudstadens Strö. Lektüre ha wi hittills alla söckendagar fått läsa Morgonblad, undantagandes Mondays och Torsdagsaftnar då Aviforna utkommit, men nu är det af et Sällskap i Stockholm löswadt Aftronblad det eller halst ark hwarje aften, då ej helgedag infaller, hwaras N:o 1 är utkommit som Profblad, och kostar intet. At sluta både af Dedication till den Opartiske, och Artickeln Religion och Medborggerlighet, som där af handlas, bör något hwar önska at det ej blir riltänkt utan wärkstält, et Blad af denna beskaffenhet som uplyser Medborgaren om sina skyldigheter, blir alltid nödwändigt och nyttigt i det land där han så njuter sina rättigheter — Men jag säger ännu en gång, at detta Aftronbladet sås för intet och jag twiflar ej at det icke blir nog försäldt, följacteligen kjänt — Tryck och papper är wacker, och Prænumeration för de östrige Numren 5 plåtar.

O Esculap! Säg hwad Du tänker
Som mig uti Decocter dränker
Och mattar en förblid Natur?
Skall jag som sjuk då sluta skrifwa?
Ej har jag någon Tupp at gifwa
Hwars Lif Ditt Offer kunde blifwa
Ty en Poet . . . Hwad fattigt djur!
Men wil Du mina plågor ända
Skall på Dit Altar jag optända
Twåhundra Ris Maculatur.

Ark 13 utkommer nästa mandag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisarien P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 1 December 1783.

Skål *).

Fogelarna, födda, at älska ochunga,
Hasta til Källan och läska sin tunga
Wattnas ej trädet; man fructar des lott:
Alt i Naturen förgås utan wänt,
Och jag, som är Människa . . Jag skulle ej dricka?
Dear helswa Solen ej wätskor til sig?
Beswe Kung GUSTAF, jag hels och min Flicka!
Kung GUSTAF för alla, min Flicka för mig!

*) Insändt af L . . . . .

Beskrifning på de uti *Arsenalen* i *Stockholm* befindliga
föرنämsta märkwardiga *Saker*. *)

De nedre Rummen.

N:o 1. **D**et måsta i detta Rummet war *Ridsadlar*, ibland hwilka den
föرنämsta war *GUSTAF ADOLPHS*, som han sådt til *Känks*
af en *Furste* i *Siebenburgen*, wid namn *Bethlehem Gabor*.

R. CARL den 9:s och 10:s *Ridsadlar*, samt *Drottning CHRISTI-*
NAS, på hwilken hon red med knäer framöfwer på *Pälste* maner.

R. CARL den 11:s alla *Sadlar* upwistes til en stor myckenhet.

En *Turckisk Hästswants*, som är en helgedom hos dem, besågs af
men, och tycktes likna manshår, men mycket långt: En sådan *Rofs-*
schweiff är *Turkens* Insigne eller *Wapen*.

En *Trophé* och en *Sadel*, eröfrade uti *Ofen* i *Ungern* 1686.

Twoänne stycken *Räckar* med långa armar af svart *Sammet* och
Gullspetsar brukade wid *Masquerader*.

Konung ADOLPH FRIEDRICHS *Krönings-Sadel* upwistes ur et
Skåp, med *Betsel*, *Stregbyglar* och alt tillbehör, af *Silfwer*, med förgyll-
ning. *Piumerna* brukade wid *Krönningen*, woro *Sitrus-sjådrar*, med förgyl-
pta *Silfwer-Beslag*.

R. CARL den 10:s och 11:s *Krönings-Sadlar* såg man ock i sam-
ma *Skåp*, som woro med *Diamanter* och äckta *Pärlor* i rött *Sammet*
broderade, jämte *Guld-Stregbyglar* med ädla stenar besatte.

R. CARL den 12:s *Rid-Sadlar* och tillbehör af groft *järnswärtat*
och *Swenskt Läder*, rått och slätt gjorde, mer til gagn än namn. Hans
Ridsadel, då han war *Prins*, fulle än teligen wara beklädd med litet
blått *Sammet* i säter, men resten war af tjockt *läder* samt *järn* eller *stål*.

*) Är upptecknad af en, som dem för några år sedan besedt.

Nå.

sattra Tornér-Sadlar upwistes ock med sina Enhödnings-horn där-
 till gjorde af Måsing, at hafwa fram i pannan på hästen.

K. CARL den 10:s Krönings-Schabrack med äkta Pärlor och Jou-
 veler.

De Plamer, som GUSTAF ADOLPH hade på sin häst wid Kröning-
 en, med 2:ne stora Topaler och andra äkta stenar. Sjådrarna woro mest
 umdötte af ålder.

N:o 3. 8 styck. Konung ADOLPH FREDRICHS Krönings- Sadlar
 af blått Sammet med Silfwer-brodering.

Många andra Seltyg brukade wid åtskilliga tillfällen

Mågre Portraiter och Schilderier, såsom K. GUSTAF den 1:s i Le-
 bens-größe, med flera.

N:o 4. Där woro allehanda Sorge-Don, brukade wid Begravnin-
 gar och andra tillfällen: En Sorge-Fana ifrån hwart Landskap, så mån-
 ga som Wi fordom varit ägare utaf.

GUSTAF ADOLPHS Bröstbild af Metall, rätt tjock och massiv.

I et Skåp besågs alla Kung CARL den 12:s Kläder, som han hafte på
 sig, då han blef skuten wid Fredrickshall. Zatten upwistes med hålet,
 som den olyckliga Kulan gick ut igenom. Zandstarna med sina stora Kra-
 gar, och den högra ännu blodig, af det Han tog efter skottet. Råcken och
 Wåsten, af samma Klåde til Foder, och slåta Måsings-knappar förgyllda.
 Börorna woro ofodrade. Gehänget såg man ännu blodigt, efter det
 Hans Högstsal. Majestat tagit i Wårjesästet. Skjortan också blodig,
 war nyr ~~ut~~ af det finaste Helsinge-Lårst. Stöflarna woro rätt stora,
 tjocka och hade Spårarna på sig af gammalt godt järn. Tråklackarna
 hade swärtan nu aldeles öfwer gifwit. Samma Konungs Måga såg man
 ock, som brukades i Bender, och syntes Sabel-hugget ännu, som han fick,
 då Turkarna, öfwerföllu honom. Den bruna och långhåriga Peruk war
 ännu här, som högst bemålte Konung förställde sig med under wägen, då
 han med Gref Doring begaf sig til Strållund 1714, ifrån Demotica.

R. FREDRIKS Kläder, Råck, Wäst och Böxor, förbrade med St. Dentyg; och syntes ännu bloden efter skottet, som han fick i Låret, och hettet efter Kulan, på Böxorna: Detta skeddde i Norrige 1718.

Några af R. GUSTAF ADOLPHS Kläder, såsom Böxorna af grått Spanskt klåde, gjorde med band och många små knappar wid knäna, och hafwa fullkomligen samma widd, som Norrboarnas på Oland. Skjortan, som han hade på sig, då Han stupade wid Lützen, synes ännu blodig och är nu ungefär 120 år gammal.

N:o 5. R. GUSTAF ADOLFS Häst, som han red på, då han blef skuten, war här upställd, med trä eller papp innan för huden. På långt håll synes denna rödbrung och wältwäpte Klipparen icke wara stor, men håller dock Ryttarmål. År 1639 d. 7 September dog samma Creatur. På Hästen ligger samma Sadel och samma Pistol, som denne store Konungen sistå gången beröade sig af wid Lützen.

Johan Gyllenstjerna såg man också i detta rummet till Häst, i Kroppens storlek. Denne har warit mycket stark, och nästan makalös. Om honom berättas många händelser.

N:o 6. I detta rummet woro allehanda Skjutgewär, Wårjor, Sablar och Dylskt, samt många onåmda Konungars gammalmodiga Öswär.

N:o 7. Här war vår Nådige Konungs (som Kron-Prins) hela Artillerie, rätt smått och nått gjordt af Malm med allt tillbehör.

Hans R. Höghet Prins CARLS, Stor-Ämivalens, Galere, som Han sådt af en Skeps Byggmästare i Nyköping.

Här såg man ock Harness, som man fördom brukat på Hästar, samt gamla Fanor, Tropheer, med mera.

N:o 8. Puff-Täckan, Fanor och Ryska Tropheer, tagne i R. CARL den 12:s tid.

Den store Ryska Province-Fanan. ?

Zar Peter Alexievits Sadel, som stenbocken med egen hand tagit.

N:o 9. Et skottsritt Bröst-Harnest, som K. GUSTAF ADOLPH kast på sig, hvarri syntes et djupt ärr efter Fulan.

Dalekarlarnes Drumma, rätt liten och eländig, som de brukade wid uproret 1743, samt Fanan af hvitt Lärst. och med Oljefärg målade Wapen, och Staden Sätters namn på. Denna Fana blef i bemålte Stad i första hast därtill gjord.

Et innesliggande Gewår med sitt foder, lås och nyckel, har vår nådige Kung d. 4 November 1752, köaft til Arsenalen, at til åminnelse där förvaras: År en liten nått Bössa, icke längre än et finger, med alt tillbehör och flinta som tar eld, alt i proportion, Det observeras, at detta Gewår hade ändå större hål i mynningen, än Drottning CHRISTINAS lilla Bössa, och war ungefär alns lång.

I detta rumm hängde ock Prof af allehanda Spador, Hackor och Bilor, brukeliga i Krig.

N:o 10. War en oräknelig myckenhet med Fanor, och sägs åfwen Kåjsar FERDINAND den 3:s Portrait, med hwilken i lifstiden GUSTAF ADOLPH förde Krig.

Widare Påfka, Turkiska, Ryska och flera Kruthorn och Krutprofware.

K. CARL den 12:s Wårja, som han ständigt brukade, war den längsta af alla.

K. CARL den 11:s Commendear-Wårja, som han brukade uti Slaget wid Lund.

K. GUSTAF ADOLPHS och K. GUSTAF den 1:s Klingor sägos ock.

Samma Gran Kåpp upwistes här, som K. CARL den 12 hade i handen, då han fick det olyckliga skottet, och låt sedan K. FREDRIK med Silfver-Krona til Knapp, och utgrafs wa följande Inscription: Magnus & invictus Heros Carolus XII. Svecorum Rex ad Fredrieshall d. 30 Nov. 1718. occumbens huncce scipionem manu gerebat.

K. CARL den 9:s Kåpp med en Wårja uti, som han hade uti Slaget wid Stångebro, samma gång då Sigismund fick Ordfen.

En del af Stocken på samma Bössa, som creverade 1720 i Sänderne på Konung FREDRIK, utan at skada, då han skulle skjuta en Hjort.

R. LUDVIK den 14:de Bössa, såsom present til R. CARL den 11:te, utan twiswel den raraste man wet i Sverige.

En Bössa, at skjuta gesvinda skott med, war gjord med gångjärn wid hesswa stocken, och där pipan slutar nerwid, med en öpning därstädes, at kasta i Patronen.

Drottning CHRISTINAS Bössa, som blifwit henne skänkt, med et hål i pipan, icke större än en Knappnålsknapp. Säges på skämt, at hon med denna Bössa skurit L . . . . r.

Samma Brynsten sågs här, hwilken R. ALBREKT af Sverige skänkte Drottning MARGARETA, at bryna sina Nälar på, då hon tillbaka fickade honom en Fana af sitt Natte-linnyg, som det säges *).

De öfre Rummen.

Förstugan.

Swerste von Lingens Båt, med hwilken han for öfwer Ålands haf med Freds-Preliminairerna från Ryssen, och kom öfwer d. 19 Junii 1700 utan Segel, Compals och styre.

Uti andra Rummen.

Allihanda Hästar af Papp med sina Harness och utrustningar i fordena där, och Karlarna däruppå. En hop Ryfka Skallmåjor.

R. CARL den 12:te sände Staden Skorns Portwacklar hit til Sverige, då han tog in den samma, och dessa upwisas här, såsom ock Ryfs Klarna til Elbingen.

Schamploun af Dockan i Carlserona, som är inventerad af Polhem och räknas af alla för något owanligt.

Man

*) Dylit Brynsten och Fana, ämsom gifne af Drottning MARGARETA och Kon. ALBREKT i Sverige upwisas äfwen ibland de i Upsala Domkyrka besintleliga re-
siter.

Man ser ock här Modell af det första Skepp, som blef repareradt i samma Docka, och kallades Enigheten; det war af 60 Kanoner. Gilbert Scheldon hoc ædificavit modellum A:o 1734 står därpå at läsa.

Uti en Kammare wifes K. CARL den 9:des alla Tropheer, som han eröfrat.

En Jana, som Pontus de la Gardie tagit wid Novogorod.

Uti et annat rum såg man en Lapp med sin Trumma och Taska med pipa och sked uti, som satt på sin slåda, och hade en Nien förspänd.

Det samma Lejon, som K. FREDRIK fick til skänks af Algerierna för många år tillbaka, fans här upstoppadt.

Den Björnen stod ock här upstoppad, som K. CARL den 11:te war i lifsfara före, på Skogen Rågslan, imellan Örebro och Arboga.

En Sjöhäst och Skälfkins hud, rätt ofantelige: Dese tillika med gamla reliquier af ben och annat, äro fundne uti det hus här i Stocholm, som för långlig tid blifwit kalladt Tre Kronor: Detta huset har K. JOHAN den 3:dje låtit bygga, icke långt irån der gamla Bankven är.

K. CARL den 9:s Rid-Sadel, som här är, hålls för den äldsta.

Förutan alt detta, som här finnes, äro också Begravnings- och Swepe-Tyger, Speisar, Galsner och Sörgedon, samt Krönings-Baner, och mycket annat, som blifwit brukadt wid sådana tillfällen.

En Aloe, som är asfritad, hwilken blomstrat i Gottorp 1704, och haft många tusende blommor.

Utkilliga Schamplouner, Modeller och Machiner, Schilderier och Portraiter, af Kungar och Prinsar kunna också här beses: Ufwen Borrqwarer nar til Sewår, Qwarer at bruka i Fält, at mala mjöl med: Fältkistor för Medici, at hafwa i Fält med sina flaskor och många wäl inrättade rumm, jämte mycket annat, som i hast icke kunnat upreknas.

Zar Peter den 1:stas Båt, som han med egen hand bygt i Amsterdarn, eröfrad af Swenska Skepp.

Et litet Stycke af Metall, som Baron Lieven gjort til Modell, at fjuta til måls med.

Et Crucifix, jämte en bild af en Niddare, som warit Landsförrådare och blifwit nedgrafwen i lefwande: fundne i huset, 3 Kronor kalladt.

Drinkaren.

En Lachi Son, som sjuk af Druswans saster låg
 (Natur! Hwi skall man sjuk af Dina gåswoor blifwa?)
 Så snart han döden nålkas såg,
 Befalte sin Betjent sig et glas watten gifwo:
 Hans wån, som stod bredwid, i löje brister nu:
 „Du dricka watten Du? Hwem? Du?
 „Du säkert gåck med och wil drifwa.
 Nej, Drinkaren man swara hör
 Wet! för at så den stora Liffens Krona:
 Sig hwarje Christen skall och bör,
 I samma ögnablick han bör
 Med sina fiender försöna.

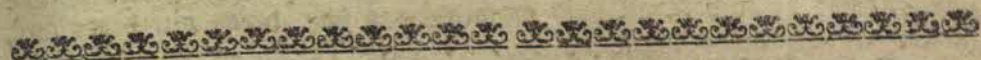

Ark. 14 utkommer nästa Thorsdag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisarien P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 4 Decembet 1783.

Nt emot afvund och nedriga försåt, ware i tryckta skrifter, tal eller gärning,
 beskydda den redlige Tjenaren, den gagnande Medborgaren, är säkare
 hvarje Konungs heliga pligt. Men här gifwas människor som likna tjuftar,
 hwilka då de af eget interesse eller andra ordsaker ej wäga angripa Os
 der war lefnad; söka wanhedra wårt minne, sedan Wi instångde innom en
 trång graf, ej mer kunna förswara Os . . . Men så talar en Teslin.
 „En tjuft påfar uppå när huset blifwer tomt: En Areskändare lystrar efter,
 när Andan, som är kroppens Husbonde utgått . . . En tjuft agtar sig
 intill des han märker at han inter motstånd har at fruckta: En hedersstöds
 vare lika så, han tager sig granneligen til wara, at ej angripa den, som
 „är munter och bewäpnad — O! Huru få äro de, som wäla sig om an-
 dras heders försvar. Dock, ju mindre deras antal är, ju högre älligger
 „en Öfwerhet, at antaga sig den dödas hämd, och at wänjas wid de-
 „ras kynne, som oroa murknade ben. . . . . Wår sikan är ju ej wida
 „stråkt: Hon går ej längre, än til den förgångliga tiden, (hår menas sikan
 „och begär efter ära och et ärligt Namn] efter hwilken förlopp alla sto-
 „der störta, och alt wanskligt tinneligt minne uphörer.
 „En Öfwerhets öma pligt är, at skydda de menlösas ofskuld, och at
 „ej dömma någon ohördan. Ho kan wara mera swarslös, än den sin
 „dör igenlyckt, och ingått i de tyta boningar? Bedrifter och förfluten
 „lefnad hafwa des frågd stadgat, och då äro alla försök, som en Gallus-
 „dare anställer, endast bewis af des egit elaka och förhateliga hjerta.

Det

Det är alltid förlätligare om en ljun wån med Eakfinnighet tar min sak an, då jag ännu lefwer. Jag är då i stånd, at sielf bewisa nedrigheten af Belackarens förtal och anläggningar; „men kunde min akka hämnas, så rådes jag, det jag wore oförfonlig emot den isfrusna wånnen, som lemna de mitt minne til ofkyddat rof at hämdgiriga fiender.

En Furste, som på ädelt sätt wårdar de aflednas wålsignade namn, drar äfwen därpå en märkelig winst; ty, „när de lefwande se, at en ädel, „sint Prins ej för nedrigt skattar, at wåka öfwer deras Förfäders Grifter „och Rygte; hwårer sådan huld omsorg deras hug, deras nit, deras ära, „deras tro och deras tilgifwenhet. . . . Mit Testamente är redan gjort. „Min Wada antwardar jag uti Liffens Land: Mina egodelars stam är mi- „na gåldendärer: De qwarliggande grenar är mina Arstagare: Mit Grift- „ställe ware wid min Herres. sötter, det är uti Swenskt Hus-Herres jord: „Mit minne hedre Eders Kongl. Höghets Nåd och wårde mina wånners „ätanka! Aldrig blifwer min Graf så trång, at ju Werlden warit mig „trångre! . . . Min Högställskade Herre! Besitten Eder städse om, at wa- „ra en ömsint människowån, och at ej sára deras hjertan, som Eder magt „undergifne äro.

Sant är, at hwarje fri människa äger rättighet flytta ur det Land, som ej anstår honom; men hur ofta qwarhålles man icke igenom fattigdom, Famille och tusende omständigheter? „Enär jag uti öfwerliffning rå- „kar bedtöfwa någon af mina Betjenter, gör det mig ondt; ehuru han co- „mot mit wåld äger den undanslykten, at kunna winna sin frihet och up- „såga sin tjenst: Huru mycket mer börd och måste det ömma en Öfwerhet, „enär han illa handterar en Undersåte, som emot des bitterhet ej äger an- „nat wårn, än en tyst ofkuld, och hwars Ed och belågenhet ej tillstädja ho- „nom, at Rista och ömsa öde!

Elegie

Sur le 15:me d'Aout *).

Muse, depuis longtems, nourrie dans les pleurs,
 Reveille toi enfin, c'est trop être assoupie
 Voici le jour fatal, ou je perdois l'amie,
 Dont l'existence Seule artisoit mon bonheur:
 Reprend donc ton metier, aigile bien tes Armes,
 Aux coeurs comme le mien allez donner l'allarme,
 Ou du moins par tes vers, foibles et mal cousfus,
 Ranimons nos regrets: Helas! ROSE n'est plus.
 Les biens et les honneurs, Sont des dons du hazard,
 Un rien peut les donner, un rien les peut reprendre,
 Mais un Ami constant, Sage, discret et tendre,
 Et dont l'interieur n'admer point de fard,
 C'est la ce qu'on appelle un don vraiment celeste;
 (Amitié don du Ciel! — qv' at on besoin de reste?)
 Jen avois une à moi, enfin je l'ai perdu,
 On ne peut trop le dire, Helas! ROSE n'est plus.
 Amants toujours transis! oubliez vos tourments
 Et ne vous plaignez point de perdre vos Maitresses,

Et

* För mellankommande hinder ej förr Innat införas. Et så ömt och wackeré Qwäde förtjenar en Swänst öfversättning, och den skall följa. Likne den endast Originalet. Sörläggaren.

Vous ne perdez que ce, qu'on retrouve sans ceste,
 Et tout vôtre bonheur ne flattoit que les Sens ;
 Mais plaignez un Ami, qui perd Sa tendre Amie
 Et n'en retrouvera, peut être en eette vie ;
 Voila mon cas, voila le coup, que j'ai reçu
 Et dont mon coeur gemit, Helas ! ROSE n'est plus.
 Chere Ombre! Si malgré ton Sort tout glorieux,
 Les choses d'ici bas peuvent te satisfaire,
 Repais toi à loisir de mes regrets Sinceres
 Et reçois en ce jour mes eternels a Dieux ;
 Ce triste jour jamais ne sort de ma memoire,
 Il nourrit ma douleur et je m'en fais gloire ;
 Le tems, qui est d'ailleurs un remede absolu,
 Ne pourra rien sur moi, Helas ! ROSE n'est plus.

Sålhande händelse de utaf det slaget, som jag önskade, at man flitigare up-
 tecknade i Historien *).

„Sörre längre tid war det stor brist på Lifz-medel uti Paris. En Som-
 „maraston, då Herr de Salo, Ledamot af Parlamenter, skulle gå hem
 „från en liten Spatser-gång, och hade allenast en Dräng med sig, bles han
 „qware

*) Insändt.

„qvarhållen af en människa, som satte honom Pistolen på Bröfket, och begärde
 „hans Guld-börs, alt likväl med en darrande hand, och en förvirring, som
 „gaf tillkänna at han icke länge öfwar det handverket! „Ni tar miste, swa-
 „rade Herr Salo, af mig blifwen I icke rik; Jag har allenast 8 Ducater,
 „hvilka jag gärna ger Er. Han tog dem och gick bort utan at begära
 „mera. Följ straxt den människan, sade Herr Salo til sin Dräng, och se
 „til, at Du kan finna hwar han bor. Han gjorde efter befallning, och
 „följde misdådaren igenom 3 eller 4 små gränder, då han omsider såg ho-
 „nom gå in hos en Bagare, hwarest han köpte et Bröd af 11 eller 12
 „markens wigt, och wärlade en af sina ducater. Tio eller tolf hus davis-
 „strån gick han in i en farsfuga: steg up u i sjerde wåningen, och då han
 „kom i sin Kammare, där intet annat ljus war än Månens sten, kastade
 „han Brödet midt på golfwet, och sade gråtande til sin Hustru och sina
 „Barn: „Åten, där hafwen I Bröd, jag har dyrt nog betalt det, mätten
 „Eder, och plågen mig icke mera som förut. Jag torde snart nog blifwa
 „hängd, och då ären I orsaken därtill. Hans hustru, som också gret, ställ-
 „de honom tillfrids det bästa hon kunde, och delade Brödet imellan sina
 „fyra barn, som snart försmäcktade af hunger. Då Drängen hade hört
 „detta, gick han likaså oförmärkt ned, som han hade gått up, och berättar-
 „de sin Herre alt, hwad han hade sett och hört, wet Du wist hwar han
 „bor, frågade Herr Salo, och kan Du föra mig dit i morgon? Ja Herre,
 „swarade han, det är på den och den gatan, och jag finner lätt igen hu-
 „set. Dagen därefter, klockan 5 om morgonen, gick Herr Salo dit, och
 „fann utan för huset 2:ne af Grannarnes pigor, som sopade gatan. Han
 „frågade den ena af dem, hwad det war för en man, som bodde i öfwersta
 „Wåningin af huset. Det är en Skomakare, swarade hon, en god är-
 „lig karl, men han har et stort hushåll, och är så fattig, at det icke står
 „bestrifwa. Han gjorde samma fråga til den andra, och hon swarade ho-
 „nom nästan på samma sätt. Därpå gick han up til Mannen, som han
 „sökte och klappade på dörren. Denna olyckliga, som i en hast kastade
 „några gamla kläder på sig, uvläste sjelf dörren, och kände då straxt at han
 „war den Person som han astonen förut hade plundrat. En hwar kan
 „lätt föreställa sig huru förskräkt han blef; han kastade sig ned för Herr
 „Salos fötter, bad honom om förlåtelse, och at han icke wille göra honom
 „olycklig. „Gör intet buller, sade Herr Salo, jag kommer icke darsföre til
 „Er. I hafwen begynt et mycket slemt handwerk, sade han widare,
 „och om Ni fortsätten det längre, blifwen I sluteligen därmed olycklig, om
 „och

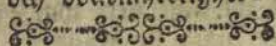
„och ingen angaf Eder. Jag wet, at Ni är en Skomakare, här har Ni
 „50 Ducater, köp Er Läder därpå, och arbeta, för at förtjena sådan at
 „Edra Barn.“

Huru mycket rörande sinna wi intet i denna korta händelsen, sådan som den berättas af Herr Bourlault, i hans Bref? Den förlorar intet af den enfaldiga stil, i hwilken den är klädd, och sanningen ger den en kraft at beweka hjertat, som inbillningskraften allena icke förmår at giswa den konstigaste Fabel. Fattigdomen i huset, nödgår en öm Fars hjerta, at begå en misgärning, för at stilla sina omyndigas hunger och fruk! Den naturliga kärleken strider med dygden, och dygden i det nedrigaste ståndet är stark nog, at intet ge wika utan för den yttersta nöd! Dessa darrande händerna, som han utsträckt för at begå en gjärning, som Nöds rätten skulle kunna ursäcka! Dessa förebräelser, som han gjorde sig sjelf därefter, och då han redan war i säkerhet! Dessa tårar, som en kär Hustru astorfade! Skulle fruktan för de werideliga straffen allena wara orsaken til alt detta? En Man som dageligen behöfde frucka, at se sin Hustru med fyra små Barn dö i sina armar af hunger; hwilket kroppsstraff skulle för honom wara swårare än denna fruktan? De naturliga känslorna af rätt och orätt, som äro en omedelbar följd af förnuftets bruk, och som utan widlyftiga bewis påminna hwart och et hjerta, som ännu intet är fördärwat, om sina plichter; dessa känslor allena kunde beweka honom at rådas, dessa allena kunde utpräga tårar af honom i det ögnablicket, då Religionen sjelf mera måtte trösta än förkräcka honom, och då han kunde wänta sig en långt mildare dom af alla wäsenders Fader, som kände både hans nöd och hans ångest, än af människor, som allenast dömma efter det utwärtas.

Denne olyckliga mannen, som i en stor Stad intet funnit någon hjelp utaf sina rika Medborgare, ty en man med så ömt samwete, har wiserligen både tilbedit dem sin tjenst, och bett om Allmosa, förrän han besluta de at plundra, utan twiswel har han sökt, at beweka sina förmögne Medborgare til medsidande, förr än han satte Pistolen på Bröfvet, för at astringa dem det, som hans eget hjerta sade honom wara en kärleksplicht; denna olycklige mannen går ut i en stor Stad, hwarest han i en allmän nöd hade funnit så liten kärlek. Kunde han wäl hafwa wäntat i sin förtröstan, at finna på gatan om natten en man, som han hitintills förgäwes sökt då han gick och tigde från det ena huset til det andra, en rik man, en Magistrats-Person, en Domare, som war ädelmodig nog, at icke allena tilgiswa honom den misgärning, som han hade utöswat, utan och at hjespa honom

honom i hans nöd! Han fann en Salo, och denna händelse skulle den vara en blott slump? eller böra wi anse den, som en wärkan af en högre hand, som låt dessa två Personer möta hwarandra; för at rädda den enas ofuld och ge den andra tillfälle at öfwa den största dygd, som en Medborgare, en Christen kan öfwa? Hade han icke förut haft all den förtröstan till Gudslynnen, som kan bewara en människa, öfwen i den yttersta nöd, från förwitflan, huru måtte då icke denna händelsen försäkrat honom om det bästa stånd, som dygden har at wänta af det öfynliga Wäsendet, som regerar all ting? Och huru mycket wisare hade han kunnat lita på detta wäsendets styrelse, om han helt och hållit hade öfwerlämnat sig till det, utan at en gång begå den swagheter, at utsträcka sin hand för at öfwa en misgärning, hwaruti hans hjerta hade så liten del? Skulle sådana händelser icke förtjena at föreställas på Theatren? Borde det icke vara en af de mest wiktiga affickter, at lära de Niå och förmodgne at känna dessa Scener af lifwet som äro alt för rörande at icke beweka de hårdaste hjertan till medlidande? Men hwarförre känna de förmodgne så sällan dessa bewekelser? om icke därförre, at lifwets eländen döjes för dem? Den husfattige, den rätt nödlidande är ofta för rädd för förshnt at söka de Niå, och det wore för mycket at wänta af dem, at de skulle göra sig det omak, som Herr Salo, och gå up i sjerde wåningen, för at upleta fattiga Familier, som med en liten gismilchet kunde räddas från laster och nöd. Gif dem stundom sådana syner på Theatren; och hwarcken stolhet eller girighet skulle vara starka nog at undertrycka de bewekelser, som äro så naturliga följder af månskligheten. De skulle hiada trogna tjenare dit, hwarest de sjelfwa icke gå, och om någre icke skulle vara menstlige nog at använda en liten del af den summan, som de förspilla på praect och på öfwerflöd, till den trängande nästans hjelp, skulle de likafullt öppna några af sina döda skatter, för at skaffa fattiga Familier arbete, i det minsta skulle de dömma billigare om de fel, som fattigdom och trångmål ofta nödga andra at begå, och tro, at om de åga några fullkomligheter framför den stora hopen, bördet mera tillskrifwas lyckan än dem sjelfwe. Gudsfröer fattigdomen stundom människor at begå stora misgärningar, så frambringa den och ofta stora dygder, dygder, hwilka den rike, om han kände människans sanna wärde, mera skulle misgunna den fattiga, än denna kan misgunna honom sina rikedomar. Äro det mindre folkets laster gröfre, falla de mera i ögonen, än den rikas wållust, girighet och högmod, så äro de ock ofta mera menstlige. Nöden har mera del däruti än hjertat, och denna nöd, som drifwer någre at

ve at ända et eländigt lif med en skamlig död, huru ofta, är den icke en
värkan af andras hårdhet och obarmhertighet?

Iris *).

Förnögd gick Iris i det gröna,
At där Naturens under se;
Då alt det fina och det sköna
At Iris tycktes Offer ge
För hannes fot sig blomman böjde,
Och knoppen med sin mognad drögde,
At til de andra rosors harm
Så spricka ut i Iris barm,
Hon til en Mattviol syns ita,
Och misflynt talar hånne til;
Tro ej, at jag Dig pläcka wil:
Den Dig wil njuta, får ej hwila.
Du blott i mörkret nytta gör,
Och när, som solen på Dig brinner;
Din fågring nog mit öga rör:
Men själen ingen känsla finner.
Den djerfwa blomman svarar frett:
"Jag blott för Natten skapad blifwit;
"Men då mit Wäsend Du beskrefwit:
"Beskref Du ej tillika Dit?"

*) Insände.

Arket 15 utkommer nästa mandag kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisarijen P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 8 December 1783.

... Och wet min Wän!
 At den som kan sin ömhet spara
 Wid annars fall orörlig vara.
 Den Känner ej sin swaghet än.

Witterhets Acad.

Ingen ting förädlar et hjerta mer, ingen rörelse uphåjer det närmre stit
 oändeliga Uphof, än et ömt deltagande i andras nöd och förtvyl,
 hwarigenom medlidanders och hjälpsamhetens tårar blandas med behofwets.
 Öma Mänslighet! Du adlar kovan och förvandlar de mäktigas Palatser
 til Himmel-Riken. Huru lysa ej de fruckter, Dina wälgörande känslor ut-
 sprida! Och huru förlåtliga blifwa ej igenom Dig de suckar, som Hjert-
 ten i sina Wapen jämte äran nödgas stöda. At Alexander gråt öfwer
 sin Faders storwärf, war barnslighet; men de tårar Celar fälde på Pom-
 peji graf, sörewigade honom mer än alla hans ärdfringar på de Thefaliske
 Fältten — Tessin! då Du Ditt Fosterland just ej til den största heder lik
 en Aristides, en Bellaire, nästan i fattigdom öfwerlesde wintren af Din län-
 ga och nyttiga ålder, rönte Du förmycket den inre belöningen af Dina ut-
 öfwade wälgärningar, at ej äfwen i Din så högt älskade Furstes hjerta
 nedläggas de frön til mänsklighet, hvars fruckter så bittida mogna! . . .
 men til hellswa breswet.

„År 1686 d. 8 Junii upbrann hela Norrmalms Östra del igenom
 en gruswelig wäld. År 1751 Den 8 Junii brinner den Wästra delen af
 samma Malm . . . Jag har så ofta sökt, at roa Eder Kongl. Höghet,
 „tillåt mig i dag, at jag må söka upväcka hos Eder en rättmätig bedröf-
 „welse öfwer några tusende människors ymkeliga öde. Mångfaldige ibland
 „Öf sakna hus, hemwist, brödsöda och näring. Wi andra som Guds
 „hand skont, blanda våra råror med våra wänners. Det är en tung
 „men pligtig skatt Wi dem skyldige äro — (Ja den skatt är tung, för de
 „lycklige som betala den med råror.) „Ealar nu Wänskapen så högt i
 „wänners hjertan, huru mycket högre bör des ljud rönas hos föräldran
 „för sina Barn? Hwad är Öfröckhets Personer? Jo Fader och moder
 „för sina Undersätare. — — — — —
 „Manligare ålder och friare omwårdnad unnar Eder snart det ofskattbara
 „nöjet at swalka den sömnlösa, och at bryta den hungliga Eder brödd
 „Göden I det; så skall Eder förråd aldrig tryta, och wälsignelser jämt följ
 „ja de fjät, som I under så mångtaliga börjat wandra. En Herre är
 „stor, som med tappert mod möter Rikers fiender: En Herre är mächtig,
 „som råder öfwer många Länder: Men den Herren är störst, som barm-
 „hertighet öfwar. —

Jag påminner mig ha läst om Dauphin i Frankrike, nu warande Ko-
 nungens Fader, at han sade sig ej för wissa gifwa en fete, innan han wis-
 ste, at alla hans Undersätare woro mäta — om han kommit på Thronen
 hade utan twifwel högtidlighetererna i början af Hans Regering varit sällsynna
 wid Häfwer. Huru lyckliga kunna ej wi skatta Öf, som ifrån en GU-
 STAF ej behöfwa sådant löfte, så wida Wi dageligen njuta förnyade prö-
 af Hans omsorger, i synnerhet nu då migwärdt olyckligt wis försänkt en del
 af Hans Provincier i behof om födan — Förgås må de marmorhertan, som
 med en Stoisks känslöshet pråla!

Lid

O Du! som stält och Stoiskt fryter
 Af Zion's kalla Hjaltemod
 Och hådiskt ler, då rårens flod
 Ifrån förtrycktas ögon flyter,

När bbljan af förtwiflan ryter,
 Hon genom hårda klippan bryter;
 Och smältes icke hellska styn?
 Men Du när tusen tårar swalla,
 Står orörd wid den ömsta syn,
 Och vågar själens styrka falla
 Den grymma känsla i Dit bröst
 Som blott sin egen storhet föter
 Och döf för mänsklighetens röst
 Din like som en mark bemöter.
 Ob mer förhårdad än Du är
 Din Hustru . . . Hennes ögon wåta?
 Ack nej! Af glädje skall hon gråta
 Din död är Dina Barns begär
 Wet, på Din Graf skall wandrarn stanna
 Och där Dit stof, som tistlar bår
 Med hemsk och bortwänd syn förbanna,
 Ej något Tråd skall frodas där,
 I hela nejden Ulfwar tjuta;
 Din flugga ingen hwila få;
 Men i moras bland spöken gå
 Och blott förtwiflans suckar gjuta.

Men

Men Du! Aef! Du! Som rönt det wäl,
 Som warit wärd det nöjet smaka,
 At älskas af en dyrbar Maka
 Och älska med en trogen Sjal.
 Du, som wid hwarje Pulsflag känner
 Hwad låga Dina Sinnen bränner
 När Du en uslings öde hör,
 Med blixstens fart til honom ilar
 Och honom godt i tysthet går
 Där han på strå bland stormar hwilar
 Den Mantel, som Dig värma borde
 Uppå hans stela Kropp Du kastar,
 Flyr hem — Med Bröd til honom hastar,
 Flyr bort — Och glömmmer hwad Du gjort.
 Aef! Sålhet skall Dig öfwerhopa
 Och Likor le i Dina spår!
 At Himlen hör, då hjertan ropar,
 Du al Din lifetid röna får,
 Din Graf, en Dygdens fristad blifwer
 Den ingen redlig går förbi
 Som icke tärar åt Dig gifwer
 Och önskar at Din like bli.

En luttrande och ömsfint Dufwa
 Skall wld Din Graf, uppå en tuswa
 Förgåta lifwets usla lott.
 Jag wännsfor! Hwad kan hjertat båta?
 Om icke det af Himten fått
 Den Guda-Rått, at göra godt,
 At älska, ömsa, och at gråta?

Serr Förläggare!

J flera ark å rad har Ni bortglömt of unga Militairer — hur är det?
 tror Ni intet at wi läse—jo, än mer, jag försäkrar Er, at jag wist kanner
 två Officerare som köpa Era ark och Ni bör intet stöta Er med dem —
 Jag sänder Er något om Comte de Saxe, utan twifwel äro hans frigs-
 bedrifter, hans Batailler så kända, så studerade, til och med criticerade af
 mina unga och muntra Camerater, så at det intet skulle behoga dem at
 läsa om — Jag har derföre samlat det som torde wara mindre bekant
 och som rör samma Herres enskilda lefnad, dygder och tankesätt.

Han war en högtänkt och ädelmodig Herre, Spioner, och Marodeurer
 som efter frigslogar sällan böra få pardon straffade han aldrig til Lifwet,
 han behölt dem i arrette til Campagnens slut. Ingen General i werlden
 har så spart sina Soldaters lif, Til forcerade attacker där efter utsigren
 mycket blod skulle rinna, bewilljade han sällan, utan den yppersta nödwän-
 dighet „håldre wänta några dagar sade han, än mista en Grenadier som
 „behöfwer tjugu år at formeras.

Gör en af hans Adjutanter Valkonds bleswo i bataillen wid Lavfeld
 skuta 2:ne hästar, så snart Fält-Marchalken, såg honom sista gången
 komma gående ifrån fältet, sade han, jag tror det där folket ger Er
 Lektioner i Manegen, tag minn Africanare, det war en Spansk säker och
 rast häst som han altid nyttjade en jour d'affaire — Då Valkonds före-
 stälde

Skilde Grefwen at Han borde sjelf rida den samma, sade han nej nej, i dag föreställer Ni min person.

Wår Hjerte sade at han ägde tre slags Wänner — Sällskaps, wänner på hwilka han aldeles intet räknade, Arbetswänner som deltog i hans gjöromål och behofwer, på hwilka han ganska mycket räknade, tredje slaget war Folk af ära och tapperhet, det war om dessa wänner han sade de kunna wara så säkra på mig som sig sjelfwa.

En gång då han kom hem, sedan han ätit middag hos Keiserliga Generalen Seckendorf, seck han weta at hans penningeskrin war bortstulit, utan minsta wete sade han, det är första gången jag haft pengar, och de äro bortstulna. Aldrig skulle han nämna et ord derom mera.

En Officer klädd i en Uniform af Siden upwactade på Hans Cour. Så snart Grefwen seck se Honom i hopen, trängde han sig dit och frågade, Masque! Zwar hålles Masquerad-Balen i afton?

En dag kallade Fältmarskalken til sig en Häfman som tillika hade Regemente, däruti Soldaterna bedrifwit exceller och marauderat. „Herre! sade han, Ni är ung och aldeles utan försarenhet, Ni känner således hwarken tjänst eller disciplin, men jag skall berätta Er hwad som hände mig sjelf. Wid 16 års ålder seck jag tillstånd af Konungen i Polen upåätta mit egit Regemente, så snart det war färdigt, kom jag at stå under en gammal Generals Ordres. I Regementet hände då något dylikt som för Er denna gången, jag arresterades och i 4 dagar blef jag tillika med de andra fångarna under betäckning för wid arriergardet af Regementet, jag war likwål en Konungs Son och som war älskad af sin Far. Derigenom seck jag lära at en General känner inga andra än Cheferna och at de endast böra wara honom ansvarige.

Grefwen liksom Cesar tillstod sig wara swag för Ednet, men derföre uppenbarade han aldrig saker af wårde eller sina Operationer. Under en sjukdom satt en af hans flickor ständigt på sängen och war ganska öm och familiere — Jag seck sedan weta sade han, huru hon skröt at jag frågade henne i alt och inhämtade hennes råd, jag tog straxt mit parti och under en honett pretext affledade henne.

En Marquis Courtivron som blef utsländ med några få Troupper at recognoscera et besätst slott, rapporterade, at där war infastat mycket folk til försvar — Grefwen swarade på en kortlapp: jag kommer. Hans Ordres woro ofta författade i en sådan stil, en annan gång skref han: för bjäckt folk korta ord: slås.